

Ponadregionalna współpraca bibliotek w *Konsorcjum SOWA*

Idea i powstanie Konsorcjum

Pomysł zrzeszania się bibliotekarzy użytkujących systemy biblioteczne narodził się przed kilkunastu laty. Ogólnopolskie i regionalne konferencje poświęcone automatyzacji bibliotek były m.in. miejscem poznania i integracji użytkowników systemów bibliotecznych. Ślady wspólnych działań odnotowuje literatura przedmiotu wśród użytkowników systemów MAK, VTLS, SOWA, ALEPH i innych.

Inicjatorem utworzenia stowarzyszenia bibliotek pracujących w systemie SOWA była wówczas (początek lat 90-tych XX wieku) Krystyna Brodowska, która przewodnicząc Zarządowi Okręgu Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w Sieradzu, a jednocześnie kierując merytorycznie Wojewódzką Biblioteką Publiczną w Sieradzu, podejmowała wiele inicjatyw mających na celu integrowanie użytkowników. W bibliotece tej wszyscy chętni pogłębienia wiedzy na temat wdrażania i rozwoju systemu komputerowego, znajdowali życzliwą pomoc i zachętę do unowocześniania placówek. Regułą stały się doroczne spotkania użytkowników z twórcą oprogramowania Leszkiem Masadyńskim, na które zapraszano wszystkich zainteresowanych. W czasie tych spotkań uczestnicy poznawali nowe funkcje systemu i dzielili się swoimi doświadczeniami w pracy z systemem.

Niekonwencjonalną, w środowisku bibliotekarskim, formą wymiany doświadczeń był rajd turystyczny¹, który na *Wielką SOWĘ* (1015 m. n.p.m.) przyciągnął w 1995 roku 60. przedstawicieli różnego typu bibliotek m.in. z Biblioteki Wojskowej Akademii Technicznej w Warszawie czy Biblioteki Głównej Akademii Marynarki Wojennej w Gdyni. Konieczne trzeba też odnotować powstałą na terenie województwa wielkopolskiego grupę użytkowników systemów SOWA. W różnych latach i z różnych miejsc na terenie całej Polski dochodziły sygnały o potrzebie wzajemnego wsparcia w „odkrywaniu” już przećwiczonej możliwości systemów SOWA. Potrzeba była tym większa, iż bibliotekarze musieli nadążyć za zmieniającymi się, coraz nowocześniejszymi narzędziami informatycznymi, które wymuszały powstawanie kolejnych wersji systemów SOWA.

Konsorcjum Bibliotek – Zintegrowanych Systemów Zarządzania Biblioteką SOWA1 i SOWA2/MARC2 powstało 25 listopada 2010 r. w Warszawie, w trakcie IX Ogólnopolskiej Konferencji z cyklu „Automatyzacja bibliotek publicznych”. Członkami a jednocześnie założycielami zostali dyrektorzy 25 bibliotek, którzy podpisując deklarację, zaakceptowali tekst *Porozumienia*, jego cele i zadania. Do powołanej Rady Konsorcjum zostali wybrani: Bogusława Bęben – zastępca dyrektora Krośnieńskiej Biblioteki Publicznej w Krośnie, Anna Grudzińska – dyrektor Biblioteki Miasta Stołecznego Warszawa w Dzielnicy Wola oraz Wojciech Kowalewski (jako Przewodniczący Rady) reprezentujący Wojewódzką Bibliotekę Publiczną w Krakowie.

Podstawowym celem utworzonego *Konsorcjum* stała się szeroko rozumiana pomoc dla bibliotekarzy w kwestii użytkowania oprogramowania bibliotecznego. Specjalistyczne szkolenia, wymiana wiedzy i opracowań metodycznych, wzajemne organizowanie się oraz konsultacje z twórcą oprogramowania, to motywy, które przyczyniły się do uformowania ciała kolegiального. Postanowienia i zadania realizowane w ramach *Konsorcjum* zostały zawarte w treści porozumienia, które wraz z informacjami o podejmowanych inicjatywach i działaniach udostępniono na stronie internetowej.

Cele i zadania Konsorcjum

¹ Brodowska, Krystyna: O zlocie "SÓW" // *Poradnik Bibliotekarza*. – 1995, nr 11/12, s. 48-49.

✧ *wypracowanie priorytetów dotyczących rozwoju Systemów SOWA i przedkładania ich producentowi oprogramowania*

Realizacja tego zadania trwa od początku powstania *Konsorcjum*. Rozpoznaniu potrzeb użytkowników i oczekiwanych rodzajów wsparcia służy organizacja spotkań dużych grup bibliotekarzy. W ciągu 2 lat przeprowadzono spotkania w centralnych bibliotekach w Poznaniu, Opolu, Katowicach, Rzeszowie, Krośnie i Tarnobrzegu, Bydgoszczy, Szczecinie, Łodzi, Mrągowie i Warszawie. Zaplanowano kolejne. Współorganizatorem wszystkich spotkań były także biblioteki wojewódzkie i miejskie. Treścią spotkań było zaprezentowanie dotychczasowych inicjatyw bibliotek - członków *Konsorcjum* oraz tematyka związana z wymaganiami użytkowników systemu. W czasie każdego spotkania następowała prezentacja interesujących rozwiązań i koncepcji informatycznych stosowanych w bibliotekach, wykorzystujących system biblioteczny SOWA2/MARC21. Szczególnym rozważaniem poddawano „zawartość” katalogów bibliotecznych on-line. Wykazane paralele na podstawie analizy katalogów OPAC miały zazwyczaj na celu wywołanie dyskusji nt. udostępniania informacji o zbiorach bibliotecznych w dobie szybkiego postępu technologicznego i zmieniających się sposobów wyszukiwania informacji w internecie. Jakość i skuteczność wyszukiwania informacji może być bowiem zmierzona i zależy nie tylko od kwalifikacji bibliotekarzy, ale od narzędzi jakimi się posługuje (możliwości systemu bibliotecznego, wykorzystanie udostępnionych źródeł z39.50 itd.). Dlatego zwracano uwagę na problem spójności danych bibliograficznych i konieczność zwiększenia kontroli nad opracowanymi dokumentami, którą zapewnić może ujednoczenie zasad opracowania i indeksowania haseł oraz stosowanie kartoteki haseł wzorcowych. Prezentowano też wyjątkowe osiągnięcia bibliotekarzy i płynące z nich efekty, tj. opisy bibliograficzne książek w internetowych katalogach OPAC liczące kilkadziesiąt zamówień, które prowokowały dyskusje m.in. na temat środków finansowych przeznaczanych na nowości wydawnicze.

W trakcie dyskusji panelowych podejmowano tematykę związaną z wymaganiami użytkowników systemu SOWA i na ich podstawie przedstawiano konkretne rozwiązania technologiczne i organizacyjne, m.in. uruchomienie usługi zdalnego wsparcia². Wiele uwag i propozycji, którymi niezwłocznie się zajęto, związanych było ze wsparciem merytorycznym i metodycznym w zakresie obsługi poszczególnych modułów oprogramowania. Najważniejsze jednak były prośby dotyczące wsparcia w kwestiach zasad ewidencji i opracowania zbiorów bibliotecznych. Na ich podstawie opracowano szereg instrukcji metodycznych dotyczących przepisów katalogowania dla określonych typów dokumentów.

✧ *organizowanie wspólnych konferencji, szkoleń, seminariów, praktycznych wymian doświadczeń, związanych z funkcjonowaniem systemów SOWA*

Przypomnienie, a niekiedy też omówienie zasad katalogowania oraz metod tworzenia zawartości katalogów bibliotecznych przy zastosowaniu obowiązującego formatu zapisu i wymiany danych MARC-21, to jedno z najczęściej organizowanych szkoleń dla użytkowników systemu SOWA2/MARC21. Od 2010 roku przeprowadzono kilkadziesiąt takich szkoleń. Prowadzono je zazwyczaj w dwóch lub trzech blokach programowych. Taką formę kształcenia zastosowano m.in. w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Krakowie, Bibliotece Śląskiej w Katowicach, Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej w Rzeszowie, Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Opolu, Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu oraz wielu bibliotekach publicznych stopnia miejskiego i gminnego. Dyrektorzy bibliotek chętnie wspierali organizacyjnie te działania. Zainteresowanie tematyką szkoleń ze strony bibliotek samorządowych w poszczególnych województwach było tak duże, że niektóre szkolenia realizowano w 3 i 4 osobnych turach warsztatów przeznaczonych dla kilkunastoosobowej grupy bibliotekarzy.

² Jest to usługa umożliwiająca zdalne połączenie się informatyka ze wskazanym stanowiskiem komputerowym bibliotekarza celem przeprowadzenia szkolenia, prezentacji, instalacji lub udzielenia wskazówek dotyczących eksploatacji oprogramowania i współpracującego z nim sprzętu peryferyjnego (drukarek, czytników, itd.). Technologia ta może mieć zastosowanie w dowolnej bibliotece i nie powoduje konieczności instalacji skomplikowanego oprogramowania komputerowego.

Bibliotekarzom rozpoczynającym pracę z formatem MARC21, w trakcie pierwszego bloku tematycznego, przedstawiano ogólne zasady sporządzania rekordów, tj. omówienie stref i elementów opisu bibliograficznego druków zwartych i stosowanych w ich obrębie znaków umownych, formy gramatycznej, języka i ortografii itp. Uczono też właściwego korzystania z pomocy dydaktycznych (normy, instrukcje, przepisy katalogowania). Część praktyczną wypełniły ćwiczenia z katalogowania wydawnictw jednotomowych w drugim stopniu szczegółowości z wykorzystaniem formularzy MARC wbudowanych do systemu bibliotecznego. Omawiano zasady działania kryteriów wyszukiwawczych protokołu z39.50 i sposoby pobierania gotowych rekordów z katalogów bibliecznych wykorzystujących format MARC-21, a także funkcję załączania miniatur okładek książek do rekordów w systemie.

W trakcie drugiego bloku tematycznego omawiano elementy opisu prac autorskich i prac zbiorowych dla wydawnictw wielotomowych (tomów o tytule zależnym od tytułu całości oraz tomów o tytule wyróżniającym). Opracowywano również przykłady opisów dla prac współwydanych (pod wspólnym tytułem i bez wspólnego tytułu) oraz wydawnictw wydawniczo niesamoistnych.

W trzecim bloku podejmowano temat budowy katalogu w oparciu o wykorzystanie rekordu wzorcowego hasła formalnego oraz rekordu wzorcowego hasła przedmiotowego oraz słowników kontrolowanych. Odpowiadano również na zagadnienia, które napotykają użytkownicy formatu MARC21 w związku z upraszczaniem gramatyki haseł przedmiotowych, m.in. rezygnacją ze stosowania określników formalnych na rzecz wprowadzenia tematów wyrażających formę, rodzaj, gatunek.

Po ukończeniu szkolenia, każdy jego uczestnik uzyskiwał certyfikat sygnowany zarówno przez nauczyciela prowadzącego i producenta oprogramowania. Prócz specjalistycznych szkoleń, udzielano wszystkim zainteresowanym bibliotekarzom wsparcia merytorycznego drogą telefoniczną lub elektroniczną.

✧ *informowanie członków Konsorcjum o wszelkich dobrych rozwiązaniach organizacyjnych, wspierających wdrażanie systemu*

Powstała strona internetowa *Konsorcjum*³. Na stronie prezentowane są bieżące wydarzenia z działalności bibliotek współtworzących *Konsorcjum*, mające na celu promowanie m.in. innowacyjnych dokonań bibliotekarzy w zakresie wpływu obsługiwanego oprogramowania bibliotecznego na pracę biblioteki. Strona służy integracji środowiska użytkowników systemów SOWA, celem podjęcia wspólnych działań na rzecz rozwoju komputeryzujących się bibliotek.

Jednym z postulowanych tematów dotyczących promocji i współpracy środowiska bibliotekarskiego, jest propagowanie działalności informacyjno-bibliograficznej. Samorządowe biblioteki publiczne, które udostępniają źródła bibliograficzne, udzielają informacji dotyczących regionu, organizują wystawy promujące region, a także prowadzą kwerendy - w istocie popularyzują idee „małych ojczyzn”. Wiele z nich gromadzi regionalne lub lokalne czasopisma i tworzy w oparciu o nie kartoteki zagadnieniowe, bibliografie oraz tematyczne zestawienia bibliograficzne dotyczące regionu. Niektóre księżnice pozyskują zbiory specjalne, tj. dokumenty życia społecznego oraz dokumentują dorobek publikacyjny regionu oraz lokalnej społeczności, a następnie udostępniają go on-line.

Problematyka tego typu działań, z jednej strony, w aspekcie zmieniających się zadań biblioteki, staje się wizerunkowo niszowa, z drugiej natomiast, często wykracza poza możliwości organizacyjne małej lub średniej biblioteki publicznej, która ma aspiracje do budowy baz bibliograficznych obejmujących piśmiennictwo lokalne lub regionalne. Przedmiotem szczególnego zainteresowania się użytkowników systemów SOWA stała się więc bibliografia, opracowana w systemie komputerowym, a następnie utrwalona w formie drukowanej. Przypomnienie i prezentacja dorobku bibliograficznego bibliotek na stronie *Konsorcjum* spowodowało nie tylko skomunikowanie się zainteresowanych tym tematem bibliotekarzy, ale miało też realny wpływ na kształt prezentowanych baz bibliograficznych

(ujednoczenie nazewnictwa indeksów w udostępnianych bramkach OPAC). Na stronie *Konsorcjum* prezentowane są m.in. *Bibliografia powiatu rzeszowskiego* stworzona przez Wojewódzką i Miejską Bibliotekę Publiczną w Rzeszowie, *Bibliografia Regionalna Miasta Turku i Powiatu Tureckiego* wydana przez Miejską i Powiatową Bibliotekę Publiczną w Turku, *Bibliografia Krosna i powiatu krośnieńskiego 2000-2005* - Krośnieńskiej Biblioteki Publicznej, *Bibliografia regionalna powiatu chrzanowskiego* przygotowana przez zespół bibliotekarzy z Miejskiej Biblioteki Publicznej w Chrzanowie, *Bibliografia Powiatu Olkuskiego* opracowana przez Powiatową i Miejską Bibliotekę Publiczną w Olkuszu.

Różnorodność rejestrowanych w bibliografii materiałów sprawia, iż publikacje te stanowią ważne źródło informacji o regionie i w wielu przypadkach uzupełnienie bibliografii regionalnej województwa. Każde z prezentowanych na stronie *Konsorcjum* opracowań doczekało się też postaci drukowanej, której najistotniejszym zamierzeniem była promocja regionu, popularyzacja wiedzy o własnym środowisku lokalnym lub wsparcie działań związanych z edukacją regionalną. Wśród zaprezentowanych bibliografii, na szczególne wyróżnienie zasłużyło udostępnienie bibliografii regionalnej w postaci wydawnictwa multimedialnego zawierającego „żywą” bazę danych. W czasach powszechnego dostępu do internetu jest to działanie wyjątkowo rzadkie, niemniej jednak wydana w 2005 roku Bibliografia Województwa Sieradzkiego 1975-1998 przygotowana przez Dział Informacyjno-Bibliograficzny z Powiatowej Biblioteki Publicznej im. Władysława Broniewskiego w Sieradzu jest wydawnictwem szczególnym, oryginalnym i praktycznym.

▲ *umożliwienie wykorzystania kopii CKHW NUKAT przez biblioteki pracujące w Zintegrowanym Systemie Zarządzania*

Prócz wspomnianej działalności dydaktycznej, dzięki staraniom *Konsorcjum* i współpracy z twórcą oprogramowania, w systemie SOWA2/MARC21 pod koniec 2011 roku pojawiła się możliwość pobierania danych z kartoteki wzorcowej Języka Haseł Przedmiotowych Biblioteki Narodowej. Dostęp do liczącej pół miliona rekordów bazy JHP BN⁴ zawierającej nowe i na bieżąco modyfikowane oraz usuwane rekordy wzorcowe przypieczętowała zgoda Dyrektora Biblioteki Narodowej. W czerwcu 2012 r. udało się natomiast uzyskać dostęp do bieżącej kartoteki haseł formalnych BN. Nie udało się wprawdzie nawiązać współpracy z Centrum NUKAT w zakresie pozyskania kopii CKHW, ale wciąż liczymy na to, że taka współpraca stanie się realna już niedługo.

Dużym osiągnięciem było natomiast współdziałanie z producentem oprogramowania SOWA i pomoc w stworzeniu ok. 40 katalogów rozproszonych integrujących katalogi elektroniczne bibliotek publicznych - miejskich i gminnych w obrębie powiatów i województw.

Ku ocenie

Minęły dwa lata od momentu powstania *Konsorcjum Bibliotek – Zintegrowanych Systemów Zarządzania Biblioteką SOWA1 i SOWA2/MARC21*. W tym czasie udało się nam podjąć szereg rozmaitych inicjatyw, których wspólnym mianownikiem była pomoc dla bibliotekarzy w zakresie użytkowanego oprogramowania bibliotecznego. Z nieodpłatnego wsparcia świadczonego bibliotekom w ramach podjętych działań skorzystało kilkaset bibliotekarzy, którzy uczestniczyli w ponad 100 spotkaniach mających charakter doszktałający (ok. 40% stanowiły szkolenia specjalistyczne), zorganizowanych w bibliotekach w całym kraju. W większości z nich, właściwe dotarcie z informacją do wielu bibliotek możliwe było dzięki zaangażowaniu i współpracy instruktorów (wojewódzkich, powiatowych) z przedstawicielami *Konsorcjum*. Ich zadanie niejednokrotnie było kluczowe, gdyż pozwalało na dokładne określenie formy wsparcia i sprecyzowania tematyki szkolenia. Niestety jednak, z takiej formy współpracy nie skorzystały wszystkie biblioteki, którym proponowano zorganizowanie spotkania z bibliotekami użytkującymi systemy SOWA.

4 Funkcjonalność dotyczy pobierania hasła z aktualnej kopii SJP, które następnie wiązane jest z opisem bibliograficznym i umożliwia stworzenie innych form haseł (odsyłaczy).

Wypełniając jednak intencjonalne dążenia i biorąc pod uwagę dotychczasowe osiągnięcia *Konsorcjum* w zakresie wspierania bibliotekarzy użytkujących oprogramowanie SOWA, liczymy na to, że w kolejnych latach nasze działania będą jeszcze bardziej zintensyfikowane, a członkowie *Konsorcjum* będą czerpać satysfakcję z podejmowanych działań i skuteczniej pogłębiać wiedzę oraz zdobywać kolejne kwalifikacje podczas pracy w bibliotece, której procesy wspomaga system biblioteczny. Mamy na względzie fakt, że wymagania stawiane bibliotekom są coraz większe, a praca usługowa bibliotekarzy coraz częściej nie wystarcza do zaspokojenia wszystkich potrzeb czytelników odwiedzających czytelnie i wypożyczalnie biblioteczne.

U progu XXI w. zapowiedzi szybkiego rozwoju technologii informacyjnych wskazywały, iż dotychczasowe funkcje bibliotek ulegną istotnym zmianom. Tak też się stało. Pojawiły się bowiem nowe usługi dla użytkowników, a formy komunikacji z nimi wciąż ulegają diametralnym przeobrażeniom. W tym kontekście umocnienie współpracy bibliotekarzy-użytkowników systemu bibliotecznego z twórcami oprogramowania bibliotecznego spełnia istotną rolę w rozwoju komputeryzującej się księżnicy.

Zapraszamy do odwiedzania strony www.konsorcjum.sowwwa.pl, na której informujemy o ważniejszych wydarzeniach związanych z działalnością naszych Bibliotek.

Wodzisław Śląski: 2 mln komputerowych wypożyczeń! (2012-03-26)

Na Śląsku nie brakuje interesujących bibliotek publicznych, które dzięki niekonwencjonalnym działaniom i olbrzymiemu zaangażowaniu bibliotekarzy służą czytelnikom i wciąż przyciągają wielbiciele literatury nawet z odległych stron. Jedną z takich księżnic jest [Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Wodzisławiu Śląskim](#), która jest najstarszą instytucją upowszechniania kultury w mieście.

Biblioteka jest jedyną instytucją kultury świadcząca bezpłatne usługi informacyjne i czytelnicze dla mieszkańców, znajdującego się niedaleko granicy z Czechami, Wodzisławia Śląskiego i powiatu. Jest instytucją otwartą na czytelnika z wolnym dostępem do półek. Prowadzi też działalność informacyjno-bibliograficzną. Od wielu lat wielokrotnie zajmowała czołowe miejsce w tzw. indeksie aktywności bibliotek w województwie (ostatnio w 2003 r. wśród placówek miast od 50 tys. do 100 tys. mieszkańców).

Rys. 1. Promowanie działalności bibliotecznej na stronie <http://www.konsorcjum.sowwwa.pl/>

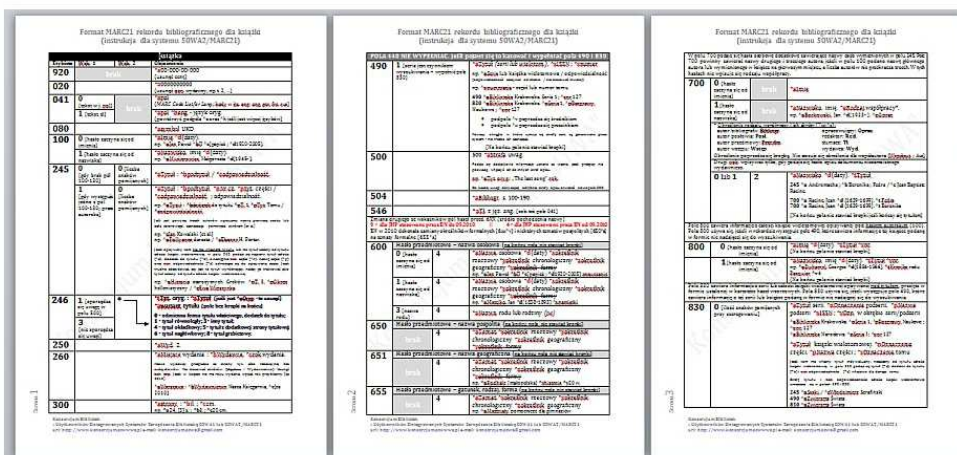
Bibliografia sieradzka świadkiem historii regionu (2012-02-01)

Udostępnianie bibliografii regionalnej w postaci wydawnictwa multimedialnego zawierającego „żywą” bazę danych jest w czasach powszechnego dostępu do Internetu działaniem okazjonalnym. Niemniej jednak chcielibyśmy zaprezentować wydaną w 2005 roku „Bibliografię Województwa Sieradzkiego 1975-1998” przygotowaną przez Dział Informacyjno-Bibliograficzny pod kierunkiem **Anny Jędras** z Powiatowej Biblioteki Publicznej im. Władysława Broniewskiego w Sieradzu.

Rys. 2. Prezentacja opracowań bibliograficznych na stronie <http://www.konsorcjum.sowwwa.pl/>

Instrukcje do formatu MARC21 (2012-02-28)

Wszystkich członków Konsorcjum, którzy zajmują się opracowaniem zbiorów, zachęcamy do skorzystania z **instrukcji do formatu MARC21 rekordu bibliograficznego dla książki** oraz innych pomocy dydaktycznych, które udostępniemy po kontakcie mailowym lub telefonicznym. Prosimy również o przesyłanie własnych opracowań na adres Konsorcjum.

Rys. 3. Prezentacja instrukcji do katalogowania zbiorów bibliotecznych na stronie <http://www.konsorcjum.sowwwa.pl/>

"Zarządzanie nowoczesną biblioteką w systemie bibliotecznym SOWA" - relacja ze spotkania (2012-06-28)

26 czerwca 2012 r. w Auli Rady Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego przy ul. Szturmowej 1/3 w Warszawie, odbyło się spotkanie bibliotekarzy z województwa mazowieckiego poświęcone zagadnieniom komputeryzacji bibliotek pt. „Zarządzanie nowoczesną biblioteką w systemie bibliotecznym SOWA”. Z zaproszenia organizatorów spotkania – Biblioteki Wydziału Zarządzania UW i Konsorcjum Bibliotek – Użytkowników Systemów „SOWA” skorzystało 60 przedstawicieli bibliotek z Warszawy oraz Mazowsza.

Uczestników obrad serdecznie powitał Dziekan Wydziału Zarządzania UW prof. dr hab. Alojzy Z. Nowak, który przybliżył uczestnikom funkcje bibliotek akademickich na przykładzie Biblioteki Wydziału Zarządzania. Odnosił się także do misji bibliotek, które tworzą podstawy intelektualnego rozwoju społeczeństwa i porządkują zasoby informacyjne.

Sesję wykładową otworzyła i moderowała Ewa Fiorek, kierownik Biblioteki Wydziału Zarządzania UW.

Pierwszy z prelegentów, Wojciech Kowalewski przedstawił dokonania bibliotekarzy w zakresie komputerowego opracowania zbiorów bibliotecznych i ich udostępniania w internecie. Omówił m.in. wybrane katalogi internetowe warszawskich bibliotek dzielnicowych (Ochota, Wola, Praga-Południe, Ursus, Wawer, Ursynów) oraz niektóre katalogi bibliotek akademickich (Biblioteka Akademii Obrony Narodowej, Biblioteka Główna Wojskowej Akademii Technicznej). Przedstawiona analiza katalogów bibliotecznych oraz wykazane paralele miały na celu wywołanie dyskusji nt. funkcji udostępniania informacji o zbiorach bibliotecznych.

Rys. 4. Relacja ze spotkania użytkowników systemów SOWA na stronie <http://www.konsorcjum.sowwwa.pl/>

Zmiany w katalogach OPAC (2012-08-13)

Informujemy o dokonanych modernizacjach w katalogach OPAC systemów SOWA2/MARC21. Zmiany zostały automatycznie zaimplementowane w instalacjach opartych na hostingu, natomiast w instalacjach serwerowych zostaną włączone w trakcie najbliższej aktualizacji.

Rys. 5. Informacje o dokonanych zmianach w katalogach OPAC na stronie <http://www.konsorcjum.sowwwa.pl/>

Bibliografia:

W ramach usystematyzowania informacji o stanie komputeryzacji bibliotek przedstawiam bibliografię publikacji powstałych w oparciu o systemy biblioteczne SOWA i SOWA2. Jest to próba możliwie pełnej rejestracji opracowań w prasie bibliotekarskiej

(Bibliotekarz, Poradnik Bibliotekarza, Notes Biblioteczny itd.). Uwzględnia również artykuły w drukach zwartych i publikacje w formie elektronicznej (*Biuletyn EBIB*). W niektórych przypadkach opis uzupełniono adnotacją wyjaśniającą. Opisy publikacji uszeregowano chronologicznie według lat wydania. Bibliografia nie rejestruje piśmiennictwa w prasie lokalnej. Informacje źródłowe nt. temat są w trakcie opracowania.

1993

Biliński Lucjan, Maj, Jerzy: Stan komputeryzacji bibliotek publicznych // *Bibliotekarz*. – 1993, nr 10, s. 8-16.

Brodowska, Krystyna: Uwagi na temat komputeryzacji Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Sieradzu // W: *Automatyzacja bibliotek publicznych : praktyczne aspekty : materiały z II Ogólnokrajowej Konferencji, Białystok 26-28 X 1993 r.* - Warszawa : Wydawnictwo SBP, 1993. – S. 79-83

System Informatycznej Obsługi Biblioteki SOWA // W: *Automatyzacja bibliotek publicznych : praktyczne aspekty : materiały z II Ogólnopolskiej Konferencji, Białystok 26-28 X 1993 r.* – Warszawa, 1993. – S. 141-143.

1994

Masadyński, Leszek: Relacyjny słownik haseł // W: *Komputery w bibliotekach – Polska'94 : I Forum SBP'94 : materiały z Ogólnopolskiej Konferencji Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, Chorzów 10-12.06.1994.* – Warszawa, 1994. – S. 157-158.

System Informatycznej Obsługi Biblioteki SOWA // W: *Komputery w bibliotekach - Polska'94 : I Forum SBP'94 : materiały z Ogólnopolskiej Konferencji Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, Chorzów 10-12.06.1994.* – Warszawa, 1994. – S. 298-301.

1995

Brodowska, Krystyna: Automatyzacja w bibliotekach publicznych województwa sieradzkiego (doniesienia) // *Bibliotekarz*. – 1995, nr 7/8, s. 50.

Brodowska, Krystyna: O zlocie "SÓW" // *Poradnik Bibliotekarza*. – 1995, nr 11/12, s. 48-49.

Brodowska, Krystyna: I [Pierwsza] Konferencja Użytkowników Systemu Informatycznej Obsługi Biblioteki "SOWA" Sieradz, 4-5.X.1994 r. // *Bibliotekarz*. – 1995, nr 1, s. 31-32.

Masadyński, Leszek: System informatycznej obsługi biblioteki "SOWA" w najnowszej wersji // W: *III [Trzecie] Krajowe Forum Informacji Naukowej i Technicznej, Jastrzębie Zdrój, 29.05 - 2.06. 1995 r.* : materiały konferencyjne. – Warszawa, 1995. – S. 363-369.

Siniakowicz, Walentyna: Automatyzacja bibliotek publicznych - osiągnięcia wyniki i główne dylematy // *Bibliotekarz*. – 1995, nr 5, s. 14-17.

1996

Brodowska, Krystyna: Dorobek w zakresie automatyzacji prac bibliotecznych i plany na przyszłość Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Sieradzu // W: Komputeryzacja bibliotek publicznych : materiały z III Ogólnopolskiej Konferencji nt. "Komputeryzacja bibliotek publicznych - stan i zamierzenia" Supraśl k. Białegostoku, 3-5 czerwca 1996 r. – Warszawa, 1996. - S. 35-39

Cłapińska, Barbara: Ocena przydatności SI SOWA przez użytkowników systemu // *Przegląd Informacyjno-Dokumentacyjny / Centralny Ośrodek Naukowej Informacji Wojskowej*. – 1996, nr 3, s. 48-50.

W Bibliotece Głównej Wyższej Szkoły Oficerskiej w Toruniu

Diehl, Katarzyna: Rynek biblioteczny w świetle wyników ankiety // *Bibliotekarz*. – 1996, nr 3, s. 2-6.

Kuźmińska, Krystyna: Stan i perspektywy komputeryzacji w bibliotekach publicznych : na podstawie analiz opisowych wojewódzkich bibliotek publicznych za 1995 r. // W: Komputeryzacja bibliotek publicznych : materiały z III Ogólnopolskiej Konferencji nt. "Komputeryzacja bibliotek publicznych - stan i zamierzenia" Supraśl k. Białegostoku, 3-5 czerwca 1996 r. - Warszawa, 1996. – S. 76-92

Rogała, Izabela: Sympozjum naukowe nt. komputeryzacji bibliotek w uczelniach wojskowych // *Bibliotekarz*. – 1996, nr 9, s. 20-21.

1997

Sadowska, Jadwiga: Automatyzacja bibliotek - kilka spostrzeżeń na podstawie ankiety // *Bibliotekarz*. – 1997, nr 2, s. 17-18.

1998

Brodowska, Krystyna: Konferencja nt. "Funkcja informacyjna biblioteki publicznej" // *Bibliotekarz*. – 1998, nr 3, s. 21-22.

Partyka, Lucyna: Wykorzystanie modułu katalogowania Komputerowego Systemu Obsługi Bibliotek "SOWA" firmy ZeteR przy opracowaniu formalnym i rzeczowym druków zwartych BG WiMBP w Bydgoszczy // *Bibliotekarz Bydgoski*. – 1998, nr 1, s. 48-51.

Rogała, Izabela: System SOWA i bazy komputerowe w Bibliotece Głównej Wyższej Szkoły Oficerskiej im. gen. Józefa Bema w Toruniu // W: *Zeszyty Naukowe / Wyższa Szkoła Oficerska im. gen. Józefa Bema* (Toruń). – R. 31, [nr] 13 (1998), s. 439-442

Sadowska, Barbara: Droga do zautomatyzowania pracy Oddziału Udostępniania - zarys problemów i rozwiązań przy wdrażaniu systemu bibliotecznego SOWA w Bibliotece Głównej Politechniki Szczecińskiej // *Bibliotekarz Zachodniopomorski* – 1998, nr 3, s. 27-33.

Wołosz, Jan: Od redaktora // *Poradnik Bibliotekarza*. – 1998, nr 1, s. 1.

1999

Chmura Barbara: Stan prac nad tworzeniem bibliografii regionalnej w systemie "Sowa" na przykładzie "Bibliografii Województw : krośnieńskiego, przemyskiego, rzeszowskiego i tarnobrzesckiego" // W: Narodowe i regionalne serwisy bibliograficzne : materiały z ogólnopolskiej konferencji nt. "Automatyzacja serwisów bibliograficznych, bibliografie regionalne, bibliografia narodowa - stan prac i zamierzenia", Warszawa 2-4 grudnia 1998 r. - Warszawa, 1999. - S. 70-74.

Herman Maria: Komputeryzacja bibliotek samorządowych // *Poradnik Bibliotekarza*. – 1999, nr 7/8, s. 11-12.

Jędras, Anna: Wykorzystanie systemu "SOWA" w pracy nad bibliografią "Kultura województwa sieradzkiego w publikacjach" // W: Narodowe i regionalne serwisy bibliograficzne : materiały z ogólnopolskiej konferencji nt. "Automatyzacja serwisów bibliograficznych, bibliografie regionalne, bibliografia narodowa - stan prac i zamierzenia", Warszawa 2-4 grudnia 1998 r. – Warszawa, 1999. – S. 67-69.

Masadyński, Leszek: SOWA 2000 - nowa technologia, nowe możliwości // *Praktyka i Teoria Informacji Naukowej i Technicznej*. – 1999, nr 4 (1999), s. 33-35.

Partyka, Lucyna: Ogólna charakterystyka i ocena przydatności modułu informacyjno-wyszukiwawczego Komputerowego Systemu Obsługi Bibliotek "SOWA" firmy Zeter : z doświadczeń BG WiMBP w Bydgoszczy // *Bibliotekarz Kujawsko-Pomorski*. – 1999, nr 1, s. 55-64.

Śliwińska, Anna: Seminarium "Tworzenie serwisów informacyjno-bibliograficznych w oparciu o system informatyczny SOWA" // *Pomagamy Sobie w Pracy*. – 1999, nr 4, (1999), s. 36-38.

Ziniewicz, Teresa: Katalogi Biblioteki Naukowej Sztabu Generalnego WP w systemie informatycznym SOWA // W: Doskonalenie działalności bibliotek fachowych w centrum szkolenia oraz pokonywanie barier ograniczających ich funkcjonowanie. – Piła, 1999. – S. 41-47.

Ziniewicz, Teresa: Wykorzystanie komputerowego programu skontrum SOWA-SKO w BNSG // *Przegląd Informacyjno-Dokumentacyjny / Centralny Ośrodek Naukowej Informacji Wojskowej*. – 1999, nr 1, s. 123-125.

2000

Brodowska, Krystyna: Czar początków i płynące z nich nauki // *Bibliotekarz*. – 2010, nr 7/8, s. 8-10.

Brodowska, Krystyna: Komputeryzacja powiatowych bibliotek publicznych – rzeczywistość i potrzeby // W: Funkcje ponadlokalne bibliotek publicznych – poziom powiatowy: materiały z Ogólnopolskiej Konferencji nt. „Biblioteka powiatowa '99 – pierwsze doświadczenia i wnioski”. Radom/Jedlina Letnisko, 20-22 września 1999. - Warszawa 2000. - s.66-74

Kolasa, Władysław Marek: Kartka z dziejów komputeryzacji bibliotek polskich : (rola Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich) // *Bibliotekarz*. – 2000, nr 3, s. 7–11. – Toż: <http://hdl.handle.net/10760/16415> [2012.01.12].

Kubów, Stefan: Z "Sową" w Rzeszowie / // *Bibliotekarz*. – 2000, nr 10, s. 21-22.

Łacina, Grażyna: 5 lat automatycznej wypożyczalni w Powiatowej Bibliotece Publicznej w Sieradzu // *Bibliotekarz*. – 2000, nr 5, s. 22-23.

Masadyńska, Grażyna: Systemy SOWA i SOWA 2 w środowisku Windows / Grażyna Masadyńska, Leszek Masadyński // W: II [Druga] Ogólnopolska Konferencja Bibliotek Wyższych Szkół Niepublicznych, Wałbrzych 14-15 wrzesień 2000 r. : materiały konferencyjne. – Wałbrzych, 2000. – S. 95-99.

Masadyński, Leszek: System biblioteczny SOWA [Dokument elektroniczny] // W: *Biuletyn EBIB*. – 2000, nr 10 (luty). – Dostęp: <http://www.oss.wroc.pl/biuletyn/ebib10/sowa.html> [2012.01.12].

Śliwińska, Anna: Seminarium nt.: "Tworzenie serwisów informacyjno-bibliograficznych w oparciu o system informatyczny SOWA" // *Bibliotekarz*, 2000, nr 4, s. 27-28.

Tworzenie serwisów informacyjno-bibliograficznych w oparciu o system informatyczny SOWA : materiały z seminarium, Opole 21-22 września 1999 r. / [red. Anna Śliwińska] ; Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Emanuela Smołki w Opolu. – Opole : WBP, 2000. – 63 s. ; 21 cm. – ISBN 838814605X

Z treści: s. 30-36: Ewolucja formatów opisu bibliograficznego na przykładach systemu SOWA II / Leszek Masadyński; S. 37-40: Bibliografia Historii Śląska" - w systemie informatycznym SOWA / Karol Sanojca; s. 41-44: Zastosowanie programu SOWA I do tworzenia i wykorzystywania regionalnego warsztatu informacyjnego w Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej w Rzeszowie / Barbara Chmura; s. 45-49: Wykorzystanie systemu informatycznego SOWA I i SOWA II do celów informacyjno-bibliograficznych w Wojewódzkiej - obecnie Powiatowej Bibliotece Publicznej w Sieradzu / Anna Jędras

2001

Bartoszewicz-Fabiańska, Bożena: Komputeryzacja bibliotek publicznych - omówienie wyników badań ankietowych. Cz. 1 // *Bibliotekarz*. – 2001, nr 1, s. 6-9.

M.in. o systemie SOWA i SOWA2

Bartoszewicz-Fabiańska, Bożena: Komputeryzacja bibliotek publicznych - omówienie wyników badań ankietowych. Cz. 2 // *Bibliotekarz*. – 2001, nr 2, s. 15-21.

M.in. o systemie SOWA i SOWA2

Urbańska, Alicja: Komputeryzacja Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu // W: Jak automatyzujemy biblioteki publiczne? - Warszawa, 2001. – S. 211-214.

2002

Brodowska, Krystyna: Tworzenie systemu informacji europejskiej w powiecie : informacje praktyczne [Dokument elektroniczny] // *Biuletyn EBIB*. – 2002, nr 1 (styczeń). – Dostęp: <http://www.nowyebib.info/biuletyn-ebib/30/a.php?brodowska> [2012.01.13]

Dąbrowska, Halina: Komputeryzacja i co dalej? [Dokument elektroniczny] // *Biuletyn EBIB*. – 2002, nr 3 (marzec). – Dostęp: <http://www.nowyebib.info/biuletyn-ebib/32/a.php?dabrowska> [2012.01.13]

O komputeryzacji i zmianach przyzwyczajzeń czytelników Biblioteki Głównej Akademii Wychowania Fizycznego w Warszawie

Masadyński, Leszek: Nowe technologie w systemach SOWA i SOWA-2 // *Bibliotekarz*. – 2002, nr 6, s. 36-37

2003

Florek, Ewa: Szanse SOWY, z doświadczeń Biblioteki Publicznej m.st. Warszawy Dzielnicy Wola // *Bibliotekarz*. – 2003, nr 2, s. 13-17

Kolasa, Władysław Marek: Polskie programy biblioteczne dla małych i średnich bibliotek publicznych : raport 2002 / Władysław [Marek] Kolasa, Michał Rogoż // W: Komputeryzacja i informacja elektroniczna w bibliotekach publicznych. – Warszawa, 2003. – S. 39-78

M.in. o systemie SOWA i SOWA2

Kowalski, Jerzy: Komputeryzacja bibliotek i budowa Systemu Bibliografii Regionalnej w województwie łódzkim // *Bibliotekarz*. – 2003, nr 3, s. 13-15.

2004

Kolasa, Władysław Marek: Zmiany na rynku systemów dla małych i średnich bibliotek publicznych // *Notes Biblioteczny*. – 2004, nr 2, s. 37–45

M.in. o systemie SOWA i SOWA2

Palma, Beata: Program komputerowy SOWA, jako narzędzie wspomaganie usług świadczonych użytkownikowi biblioteki Szkoły Zarządzania i Marketingu / Izabela Jurczak // W: Jakość zarządzania w organizacjach non profit. – Sosnowiec, 2004 S. 143-150

2005

Kolasa, Władysław Marek: Polskie systemy biblioteczne dla małych i średnich bibliotek : suplement 2004 // W: Automatyizacja bibliotek publicznych. – Warszawa, 2005. – S. 93–110.

M.in. o systemie SOWA i SOWA2

Kolasa, Władysław Marek: Systemy dla bibliotek szkolnych i kryteria ich oceny // W: Vademecum skomputeryzowanego nauczyciela bibliotekarza / Mirosława Bogacz. – Warszawa, 2005. – 129-144 + 1 dysk optyczny CD-ROM. - ISBN 83-904529-9-5

M.in. o systemie SOWA i SOWA2

Kuliński, Wojciech: Koncepcja rozwoju usług elektronicznych w Bibliotece Naukowej Sztabu Generalnego // *Przegląd Informacyjno-Dokumentacyjny / Centralny Ośrodek Naukowej Informacji Wojskowej*. – 2005, nr 1, s. 61-72.

Masadyński, Leszek: Zintegrowany system biblioteczny SOWA2/MARC21 // W: Sieć bibliotek publicznych wobec potrzeb społeczeństwa informacyjnego : materiały z ogólnopolskiej konferencji, Lublin, 27-29 września 2005 r. –Warszawa, 2006. – S. 170-178

Przybysz, Marzena: Bibliografia województwa sieradzkiego 1975-1998 - edycja na CD-ROM // *Bibliotekarz*. – 2005, nr 9, s. 29-30.

Recenzja: Bibliografii województwa sieradzkiego 1975-1998. Sieradz 2005. ISBN83-906002-1-8.

Brodowska, Krystyna: Pół wieku sieradzkich bibliotek - wspomnienie niesentymentalne // W: Wokół bibliotek i bibliotekarstwa : księga jubileuszowa dedykowana Janowi Wołoszowi. - Warszawa : Wydaw. SBP, 2005. - S. 79-86

2006

Brodowska, Krystyna: Seminarium nt. "Dziś i jutro komputeryzacji bibliotek publicznych w powiecie" w Powiatowej Bibliotece Publicznej w Sieradzu // *Bibliotekarz*. – 2006, nr 2, s. 34.

Górska, Bożena: Baza czasopism "Kart" w Bibliotece Akademii Morskiej w Szczecinie / Bożena Górska, Agnieszka Komorowska // *Bibliotekarz Zachodniopomorski*. – 2006, nr 1, s. 26-28

Kantyka Joanna: System Bibliografii Regionalnej Województwa Łódzkiego // *Notes Biblioteczny*. – 2006, nr 2, s. 73-79.

Masadyński, Leszek: Najnowsze rozwiązania informatyczne dla bibliotek obsługujących sieci (powiatowe i miejskie) [Dokument elektroniczny] // W: Materiały do seminarium "Budowa centrum informacji dla sieci w bibliotece powiatowej i miejskiej obsługującej sieć", 23-24 października 2006 r. ; Powiatowa Biblioteka Publiczna w Sieradzu]. – Sieradz, 2006. – 1 dysk optyczny CD-ROM

Masadyński, Leszek: Zintegrowany system biblioteczny SOWA2/MARC21 // W: Sieć bibliotek publicznych wobec potrzeb społeczeństwa informacyjnego : materiały z ogólnopolskiej konferencji, Lublin, 27-29 września 2005 r. – Warszawa, 2006. – S. 170-178.

Wodzyński, Stanisław: System biblioteczny SOWA2 w Bibliotece Centrum Szkolenia Artylerii i Uzbrojenia / Stanisław Wodzyński // W: Informacja naukowa i techniczna w resortach obrony Czech, Niemiec i Polski. Warszawa, 2006. – S. 104-111.

2007

Raport o stanie automatyzacji bibliotek publicznych 2006. Cz. 1. Biblioteki wojewódzkie / Katarzyna Winogrodzka // *Bibliotekarz*. - 2007, nr 2, s. 2-6

Raport o stanie automatyzacji bibliotek publicznych 2006. Cz. 2. Biblioteki powiatowe, miejskie i wiejskie / Katarzyna Winogrodzka // *Bibliotekarz*. - 2007, nr 3, s. 6-10.

Andryszczak, Janina: Doksztalcanie kadry bibliotecznej w PBP w Sieradzu // *Bibliotekarz*. – 2007, nr 6, s. 16-18.

Kolasa, Władysław Marek: Systemy dla bibliotek publicznych i kryteria ich ewaluacji : raport 2006/2007 / Władysław M. Kolasa, Marcin Król // W: *Praktyczne aspekty automatyzacji bibliotek publicznych*. – Warszawa, 2007. – S. 93-115. – ISBN 978-83-89316-75-2. – Toż: <http://hdl.handle.net/10760/16396> [2012.01.12]

M.in. o systemie SOWA i SOW2

Kowalewski, Wojciech: Katalog rozproszony dla małych bibliotek publicznych. Model Małopolski // W: *Praktyczne aspekty automatyzacji bibliotek publicznych : materiały z VII Ogólnopolskiej Konferencji pt. "Automatyzacja bibliotek publicznych"* Warszawa, 22-24 listopada 2006 r. – Warszawa, 2007.

2008

Jeziarska, Małgorzata: Komputeryzacja bibliotek publicznych w opisie statystycznym // *Bibliotekarz*. – 2008, nr 5, s. 11-17.

Belcik, Wanda: System Bibliografii Regionalnej woj. podkarpackiego z perspektywy biblioteki powiatowej // *Krośnieńskie Zeszyty Biblioteczne*. - Nr 24 (2008), s. 19-26. – Toż: <http://www.kbc.krosno.pl/publication/103> [2012.01.13]

Masadyński, Leszek: Tworzenie katalogów centralnych w oparciu o systemy SOWA i SOWA-2 // *Forum Bibliotek Medycznych*. – 2008, nr 1, s. 345-349

Rutana, Tomasz: Komputerowa obsługa czytelników w Filii nr 1 MBP w Jaśle // *Bibliotekarz*. – 2008, nr 3, s. 35.

2009

Przybysz, Marzena: Bibliografia regionalna w globalnym społeczeństwie informacyjnym : stan w Polsce [Dokument elektroniczny] // *Biuletyn EBIB*. – 2009, nr 1 (luty). – Dostęp: <http://www.ebib.info/2009/101/a.php?przybysz> [2012.01.13]

Andryszczak, Janina: W Sieradzu SOWA powiatowa, czyli praca online bibliotek gminnych i miejsko-gminnych // *Bibliotekarz*. – 2009, nr 3, s. 5-7.

Kowalewski, Wojciech: Komputeryzacja miejskich bibliotek publicznych w Krakowie w systemie SOWA2 // *Bibliotekarz*. – 2009, nr 11, s. 12-14.

Masadyński, Leszek: Modelowe rozwiązania informatyzacji bibliotek publicznych w skali miasta i powiatu z wykorzystaniem systemu SOWA2/MARC 21 // *Nowe technologie w bibliotekach publicznych*. – Warszawa, 2009. – S. 234-239

Masadyński, Leszek: System biblioteczny SOWA2/MARC21 w szkołach wyższych // W: *Partnerzy bibliotek, model komunikacji z otoczeniem*. – Łódź–Sosnowiec, 2009. – S. 257-259

Przybysz, Marzena: Spotkanie Zespołu do spraw Bibliografii Regionalnej w WiMBP w Rzeszowie // *Bibliotekarz*. – 2009, nr 1, s. 25-27.

Winogrodzka, Katarzyna: Raport nt. komputeryzacji bibliotek publicznych w 2008 roku // *Bibliotekarz*. – 2009, nr 7-8, s. 10-19.

Andryszczak, Janina: Zbiory i informacja regionalna w Powiatowej Bibliotece Publicznej im. Władysława Broniewskiego w Sieradzu // W: Zbiory i zasoby informacyjne bibliotek publicznych : materiały z konferencji naukowej, Opole, 23-24 września 2008 r. / [red. tomu Katarzyna Wolff. - Warszawa : Stowarzyszenie Bibliotekarzy polskich, 2009.- S. 187-193.

2010

Kowalewski, Wojciech: Komputeryzacja małych i średnich bibliotek publicznych w kontekście rozwoju rynku usług outsourcingowych / Wojciech Kowalewski // *Bibliotekarz*. – 2010, nr 9, s. 2-3

2011

Kowalewski, Wojciech: FIDKAR Małopolski – dokonania, trudności, perspektywy : (kartka z dziejów komputeryzacji bibliotek publicznych w Małopolsce w I dekadzie XXI w.) // W: Regionalne sieci współpracy - strategie, narzędzia, realizacje : IX Ogólnopolska Konferencja "Automatyzacja bibliotek publicznych", Warszawa, 25-26 listopada 2010 r. – Warszawa, 2011. – S. 83-93.

2012

Kowalewski, Wojciech: VIRIBUS UNITIS, czyli o komputeryzacji bibliotek w XXI w. // *Poradnik Bibliotekarza*. – 2012, nr 1, s. 6-8.

Lelek, Ewa: Program SOWA w bibliotekach publicznych Podkarpacia // *Bibliotekarz*. – 2012, nr 4, s. 19-21.

Oprac. W. Kowalewski
Konsultacja naukowa: dr W.M. Kolasa